

גיטין נו-ב

עניין: ג' עשירים וג' בקשות של ריב"ז

מהר"ל ח"א

מהר"ל נצח ישראל פ"ה

מהר"ל נצח ישראל פ"ה

וקאמר שהיה בהם ג' עשירים, דע כי העשירות נחלק לג' חלקים, האחד ברכת ה' תעשיר שזוכה לברכ' מאת ה', השני שזוכה לפרנסה כדי שישבע ומפני הפרנסה זוכה לעושר, והעושר השלישי מפני כי הוא זוכה לחשיבות ומעלה יתירה ואין חשיבות רק ברבוי עושר, והם ג' דברים מחולקים ואין ענין רביעי שזוכה לעושר [רק ע"י] אלו ג' דברים, כי יש זוכה לעושר מצד הברכה כמו שהיו האבות מבורכים ובשביל כך זכו לעושר, והשני שהוא זוכה לפרנסה ובשביל כך זוכה לעושר שיהיה מתפרנס בפרנסה יתירה, וזהו שאמרו חכמים (מו"ק כ"ח ב') חיי בני ומוזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזל תליא, ויש שזוכה לעושר מצד שהוא זוכה לחשיבות, כי העושר הוא הכבוד כמו שאמרו (קידושין מ"ט ב') על מנת שאני עשיר כל שבני עירו מכבדין אותו מפני עושרו [כי אין] כבוד וגדולה בלא עושר ולפיכך אמר כי כנגד אלו היו ג' עשירים מחולקים, נקדימון בן גוריון שנקרא נקדימון שנקדה לו חמה בעבורו, וזה ראה שהם יתברך נותן לו עושר כי מאתו יתברך הברכה, והשני [בן] כלבא שבוע נגד העושר השני שהוא זוכה למוזנות ולפיכך נקרא [בן] כלבא שבוע שזוכה לעושר מפני הפרנסה, והעשיר הג' הוא זוכה מפני החשיבות ולפיכך נקרא [בן] ציצית הכסת כמו שמפרש שהיה כסאו מוטל בין גדולי רומי ובשביל כך היה זוכה לעושר, ואלו הם ג' עשירים כל אחד ואחד שמו מורה על עשרו.

ואמר כי אחד רצה לפרנס אותם בעצים, כבר אמרנו לך כי הראשון ברכת ה' תעשיר, ולפיכך אמר שיפרנס אותם ברבוי ולעצים צריך רבוי כמו שמפרש, וזה סימן ברכה יותר, אף על גב שיותר חשובים החטים והשעורים, מכל מקום מפני שבאלו הם רבוי, לכך הם יותר מתייחסים לברכה מהכל, ולפיכך שבחורו רבנן לדציבי, שזה מפרנס ברבוי, והחסד נחשב לפי רבוי הטוב שהוא נותן לאחרים, אבל מי שיש לו חטים ושעורים ועם שהם חשובים אין בהם רבוי נתינה, ועל זה אמרו ושבחו רבנן לדציבי, ודבר זה יורה על ברכת ה' שנתן לו רבוי ושפע, והבן דבר זה כי דבר זה חכמה עמוקה, והעושר השני והוא כלבא שבוע, רצה לפרנס אותם בחטים ובשעורים שזהו מזון האדם שיפרנס האדם בשבע, והשלישי בן ציצית הכסת רצה לפרנס אותם בדמשחא וחמרא הוא דבר חשוב, כי השמן והיין הוא בא על שלחן מלכים לחשיבות של יין ושמן מכל המשקין, ולפיכך ראוי היה לציצית הכסת לפרנס אותם בדבר זה.

אמנם אם אתה רוצה לעמוד על סוד דברי חכמים תדע כי באלו ג' עשירים דבר מופלג מאוד בחכמה, וזה כי אלו ג' עשירים כל אחד נתברך בברכה מיוחדת עד שנתברכו בכל הברכות הברכה האחת הוא מצד מדת החסד שהקב"ה עושה חסד עמו ודבר זה ידוע למביני מדע, והשני היא העושר שהוא מצד הדין והעושר השלישי הוא מצד הרחמים שהקב"ה מפרנס את העולם ברחמים, והעשיר שאמר שהוא יפרנס בציבי דבר זה מצד החסד כיון שאין הציבי רק לתקן האוכל ואין זה רק מצד החסד שהש"י עושה, וזה שאמר שיפרנסם בחטי ושערי ברכה זאת מצד הדין שאי אפשר זולת זה, ואותו עשיר שאמר שיפרנס במשחא וחמרא עושר זה מצד הרחמים כי משחא וחמרא אינה מוכרחים שיהיו לאדם ומ"מ הם משלימים את האדם והם מצד הרחמים וכל אלו דברים ברורים אין ספק למעט שיעמד בסוד קדושים.

תן לי יבנה וכו'. יש לדקדק למה בחר באלו ג' דוקא, דע כי כוונת רבי יוחנן היה אשר באלו השלושה יהיו בני חורין ולא יכלו להם כי בזכותם יהיה ניצול מן הכל, כי יבנה וחכמיה יש להם בשביל זה התורה, ורבי צדוק הוא כח שלהם בשביל תעניתו ותפלתו אל הש"י, וששילתא דר"ג הקיום שלהם מצד עצמם מפני חשיבות מעלתם שהם נשיאים שיש להם התוקף מצד עצמם, ועל ידי אלו ג' יהיה להם קיום ולא ישלטו בהם שונאיהם הן מצד התורה הן מצד תפילתם אל הש"י הן מצד עצמן כאשר הם גדולים מיוחסים וחשובים, וכאשר תבין ותדע כי לכך בחר אלו ג' דברים שאלו שלשה מוכנים שיעשה הש"י עמהם החסד ויעשה דין בשונאיהם וירחם עליהם שלא ישלטו בהם שונאיהם, והם חסד דין ורחמים שהקב"ה נוהג עם בראיו להציל אותם מן הרע, וידוע כי החכמים דביקים במדת החסד וזהו שאמרו חז"ל (תגינה י"ב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום דכתיב יוםם יצוה ה' חסדו ולמה מפני דבליה שירה עמי דהיינו שירה של תורה עמו, שהתורה תקרא תורת חסד שנאמר (משלי ל"א) ותורת חסד על לשונה, ולפיכך רצה ביבנה וחכמיה שיהיו דביקים במדת החסד, ואח"כ רבי צדוק משלים המדה השנית מדת הדין בתעניתו שהיה מתענה שבשביל זה ישלים מדת הדין מכה תענית, וששילתא דר"ג שהיה זרע אמת בלי פסול ודבק בהם הרחמים בעבור המשפחה המיוחסת הזאת, ודבר זה תבין מאוד ממה שהיה זרע יעקב בלי פסול כלל והיה ליעקב מדת הרחמים ודברים אלו יש להבין מאוד מאוד, וכאשר יש להם אלו שלשה דהיינו יבנה וחכמיה ורבי צדוק וששילתא דר"ג אז היה דביקים בכל מדותיו ית' שהוא מנהיג בהם עולמו ויציל הש"י אותם, ואין ספק בפירוש הזה למי שמבין עקרי החכמה כי אלו ג' דברים הם כל מדות שהוא ית' מנהיג את עולמו בטוב והבין הדברים היטב:

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON